

«алу», «қалу» көмекші етістіктері

- Біз тамақ өнеркәсібін дамыта **аламыз**.
- Қазақстан Ресейден ет өнімдерін **сатып алды**.
- Қазіргі таңда ГМО өнімдері нарықты **жаулап алды**.
- Қазіргі жағдайға байланысты көптеген өнеркәсіптердің жұмысы **тоқтап қалды-тоқтады**.
- Ол кешкі тамақтан кейін ұйқыға **жата қалды**.
- Біз бақылау жазғанда интернет **істемей қалды**.

Мезгілді білдіру

1. Жарыс күні **бойы** болды. (**ұзақ уақыт, созылу**)
жыл бойы, апта бойы, бір күн бойы, бір сағат бойы
2. Олар сағат **сайын** тамақ ішеді. (**қайталану**)
жыл сайын, апта сайын, күн сайын, сағат сайын
3. Мен **бір сағаттан бері** оны күтіп отырмын.
(**басталу**)
екі жылдан бері, бір айдан бері, кешеден бері
4. Олар **келгенде**, Асқар үйде болған жоқ.
5. Мен барғаннан **кейін (соң)**, Самал үйге келді.
6. Ол оқығанға **дейін (шейін)** ол туралы білмеді.

қарай, таман, жуық, шамамен,
- дай/-дей, -тай/-тей

ЖУЫҚ МӨЛШЕРДІ БІЛДІРЕДІ

Мысалы:

1. Сағат алтыға *қарай* келемін.
2. Ол шетелде екі жылға *жуық* тұрды.
3. Сен үшке *таман* келгенің жөн.
4. Мен сағат *алтыларда* келемін.
5. Екі мен үштің *аралығында* хабарлас.
6. 500-*дей* адам жиналды.
7. Жарты сағат*тай* уақыт керек.

-ЫН, ІН, -Н, -ЫЛ, -ІЛ,Л

Егер түбірде «Л» әріпі болса: - ын, ін, н жалғанады

1. Мектепте жаңа би үйірмесі (құру).....
2. Қала тұрғындары шылым шегуге қарсы (көтеру).....
3. Тиісті шаралар тез (қолдану).....
4. Пәнаралық олимпиадалар әр аудандарда (өткізу).....
5. Жазда жеңіл көйлектер көп мөлшерде (шығару).....
6. Бір күнде 20 диплом жұмысы (тыңдау).....
7. Емтихан күндері (белгілеу).....
8. Жаңа Конституция (жариялау).....
9. Жеңілдіктер (хабарлау).....
10. Тамыз айында жемістер (жинау).....

Ырықсыз етіс

- Менің әжем менің тұсауымды кесті.
- Менің тұсауым .....
- Атасы балаға ат қойды.
- Балаға ат .....
- Олар Наурыз мейрамында ұлттық дәстүрді көрсетті.
- Наурыз мейрамында ұлттық дәстүр .....

Ойыңызды білдіріңіз

Ұлттық салт-дәстүрді сақтаудың маңызы

Негізінен,

Жалпы алғанда,

Мүмкін,

Бұл мәселе туралы
айтар болсақ,

1. Тамақ өнеркәсібі
2. Мал шаруашылығы
3. Ет өнімдері
4. Өндіруші
5. Тұтынушы
6. Құнарлы
7. Табиғи
8. Жасанды
9. Дәрумен
10. Қоспа
11. Шикізат
12. Ағза
13. Ұзақ сақталу
14. Бұзылу
15. Аштық
16. Ғалымдар пікіріне сүйену/жүгіну
17. Зардап шегу
18. Қымбатшылық
19. Жетіспеушілік
20. Күнделікті

1. Ақуыз
2. Жартылай дайын өнім
3. Ауыл шаруашылығы
4. Гендік өзгеріске ұшырау
5. Мұздатылған
6. Жылдам дайындалатын тағам
7. Құрам
8. Залал келтіру
9. Жеңілдету
10. Сарапшы

1. Мәнерлеп сырғанау
2. Халықаралық деңгей
3. Спорт шебері
4. Қанжығасына байлау
5. Шұғылдану
6. Жаттықтырушы
7. Бапкер
8. Қарсылас
9. Құрама команда
10. Жарақат алу
11. Қауіпті
12. Шыдамдылық
13. Ұру
14. Тебу
15. Соғу

1. Сергектік
2. Насихаттау
3. Қимыл-қозғалыс
4. Белсенділік
5. Дамыту
6. Ептілік
7. Шыдамдылық
8. Жарыс
9. Мәре, сәре
10. Жеңіл\ауыр атлетика
11. Жанкүйер
12. Қолдау
13. Төреші
14. Әуесқой
15. Кәсіпқой

1. Ежелгі
2. Сиыну
3. Тілеу
4. Қауіп-қатер
5. Салт
6. Дәстүр
7. Ғұрып
8. Ұлттық таным
9. Ұлттық сана
10. Мұра
11. Наным-сенім
12. Ырым
13. Түсінік
14. Діни
15. Салдар

1. Ырымшыл адам
2. Болжам
3. Қорқу
4. Қабылдау
5. Ата-баба
6. Көшпелі қоғам
7. Көзқарас
8. Сақтандыру
9. Қорғау
10. Шарасыз болу
11. Сену
12. Шатасу
13. Жат әдет
14. Тәрбиелеу
15. Ескіру

1. Бата беру
2. Бата алу
3. Қоғам
4. Ақ ниет
5. Өзгешелік
6. Тілек
7. Жүректен жарып шыққан
8. Дұға
9. Көркем мәтін
10. Шаңырақ
11. Батагөй қария
12. Бата құрлысы
13. Абыройлы
14. Жақсылық нышаны
15. Наным

1. Жылы лебіз
2. Қабыл болу
3. Несібе
4. Молшылық
5. Айы оңынан туу
6. Жолы болу
7. Тілекші болу
8. Алғыс білдіру
9. Бедел
10. Лайық болу